

საჯარო სამართლის იურიდიული პირი ლ. საყვარელიძის სახელობის

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი
ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი

National center for Disease Control & Public Health

KA030674857684520

საქართველო, ქ. თბილისი, 0198, კახეთის გზატკეცილი N99; ტელ: (+995 32) 2192595; ცხელი ხაზი: 116001
Kakheti Highway N99, 0198, Tbilisi, Georgia; Tel: (995-32) 2192595; Hot line: 116001; E-mail: ncdc@ncdc.ge

#06/610

28 / თებერვალი / 2020 წ.

საქართველოს ოკუპირებული
ტერიტორიებიდან
დევნოლა, შრომის, ჯანმრთელობისა და
სოციალური დაცვის მინისტრის პირველ
მოდელიეს ქალბატონ თამარ გაბუნიას

ქალბატონო თამარ,

სსიპ - ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულმა ცენტრმა (შემდგომში-ეროვნული ცენტრი) განიხილა საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროდან მიმდინარე წლის 15 იანვარს № 01/426 წერილით გადმოგზავნილი, ქ. ბუგდიდის გენერალური გეგმის პროექტის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის ანგარიში, რომელიც „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მიხედვით ექვემდებარება ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასებას.

ქ.ბუგდიდის გენერალური გეგმა შესაბამისობაში უნდა იყოს „საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსი“ საქართველოს კანონის, „სივრცის დაგეგმარებისა და ქალაქთმშენებლობითი გეგმების შემუშავების წესის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის № 260 დადგენილების და „ტერიტორიების გამოყენების და განაშენიანების რეგულირების ძირითადი დებულებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 3 ივნისის № 261 დადგენილების და სხვა მოქმედ კანონმდებლობის მოთხოვნებთან.

ნემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, ეროვნული ცენტრის მიერ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ საქართველოს კანონის საფუძველზე და „გარემოსდაცვითი შეფასების სფეროში ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 2 სექტემბრის №420 დადგენილებით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში განხილულ იქნა მოწოდებული მასალა და წარმოგიდგინებ ჩვენს მოსაზრებებს სკოპინგის ანგარიშზე:

1. წარმოდგენილი კონცეფციის დონეზე არასაკმარისია ინფორმაცია:
 - ა) ჯანდაცვითი სერვისების არსებული საბაზისო დონე და პროფილი, ჯანდაცვით სერვისებზე ზეგავლენის შეფასების, სამედიცინო დანესებულებებით უზრუნველყოფის შესახებ.
 - ბ) არსებული მდგომარეობა სოციალური ინფრასტრუქტურის შესახებ (ადრეული და სკოლამდელი აღზრდის, ზოგადსაგანმანათლებლო და სხვა სოციალური და საზოგადოებრივი მნიშვნელობის), რომელზე დაყრდნობით უნდა დასაბუთდეს შემდგომი განვითარების საჭიროება.
- „სივრცის დაგეგმარებისა და ქალაქთმშენებლობითი გეგმების შემუშავების წესის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის № 260 დადგენილების და მონაცემთა ინდიკატორების მატრიცის შესაბამისად წარმოდგენილი არ არის შემდეგი ინფორმაცია:
- ადრეული და სკოლამდელი აღზრდის და ზოგადსაგანმანათლებლო ასაკის მაცხოვრებელთა და მათი ზრდის ტენდენციის შესახებ; ადრეული და სკოლამდელი აღზრდის და ზოგადსაგანმანათლებლო დანესებულებებში არსებული მდგომარეობა და შესაბამისობა ამ სფეროში მოქმედ კანონმდებლობასთან, მათი ინფრასტრუქტურული მდგომარეობის ჩათვლით, ფიზიკური აღზრდის და ღია სპორტული მოედნების არსებობის, გამწვანების შესახებ ინფორმაციები, რა საჭიროებები გამოიკვეთა მოქმედ ადრეული და სკოლამდელი აღზრდის და საგანმანათლებლო დანესებულებებში, არის თუ არა მათი არსებული რესურსები საკმარისი უბნების მიხედვით და რა რესურსს საჭიროებს სამომავლო განვითარების პერსპექტივაში, თუ არის ამის საჭიროება, იმ ფონზე, როცა დემოგრაფიული მონაცემების მიხედვით, იკვეთება ქ. ბუგდიდის მოსახლეობის კლების ტენდენცია, აუცილებელია ასევე, შემლუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების გათვალისწინება.

გეგმაში გათვალისწინებულ უნდა იქნეს სხვადასხვა სოციალური ჯგუფებისთვის ადგილობრივად დასაქმების ზრდის შესაძლებლობების შესახებ. დასაქმების შესაძლებლობები პირდაპირ რაპორტულია ასევე ცხოვრების ჯანსაღი წესის გაუმჯობესების ტენდენციებთან. ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის

მონაცემებით, უმუშევრობა ასოცირებულია ავადობის რისკის გაორმაგებასთან და 60%-ით ნაკლებია გამოჯანმრთელების ალბათობა. უმუშევრობა ხელს უწყობს თამბაქოს, ალკოჰოლის ჭარბ მოხმარებას, შესაბამისად ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესებას და ავადობის გაზრდას (ღვიძლის ციროზს, წყლულოვან დაავადებებს, ფსიქიკურ დარღვევებს) და ხელს უწყობს სუიციდის შემთხვევების ზრდას. დასაქმების აქტიური პოლიტიკა და მიზანმიმართული სოციალური დაცვის სისტემა ამცირებს უმუშევრობის გვერდით ეფექტებს.

ნარმოდგენილი ქალაქგანვითარების გეგმა უნდა ასახავდეს და შესაბამისობაში იყოს იმ პრიორიტეტებსა და ამოცანებთან, რომელიც განსაზღვრულია „სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონის განვითარების სტრატეგიის 2014-2021 წწ“-შიერ. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტისათვის, როგორც სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელი რეგიონისთვის, აქცენტი გადატანილი უნდა იყოს სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი საწარმოების განვითარებაზე, ასევე ქ.ზუგდიდის ინფრასტრუქტურულ გაფართოებასა და ტურიზმის ხელშეწყობაზე. ნარმოდგენილ გენერალური გეგმის კონცეფციაში მთავარი აქცენტი ქ. ზუგდიდის როლზე შავი ზღვის აუზის რეგიონში და მთლიანად საქართველოს და დასავლეთ საქართველოს აგრომეზოეკონომიკურ/მეტროპოლიურ ჭრილში. უმუშევრობის დაძლევისათვის ყურადღება გამახვილებულია ქ. ზუგდიდიდან 28 კმ-ის მოშორებით ანაკლიის ღრმანწყლოვანი ნავსადგურის განვითარების პერსპექტივაზე, ამავე დროს ყურადღების მიღმა დარჩენილი ქ. ზუგდიდთან ახლოს მდებარე უნიკალური ცაიშის ბალნეოლოგიური კურორტის განვითარების პერსპექტივა. სამეგრელოს რეგიონის ეკონომიკის განვითარებისათვის მიზანშეწონილია გამოყენებული იქნეს ზუგდიდი-ცაიშის თერმული წყლის საბადოს ჭაბურღილების პოტენციალი. გენგეგმის შედგენის დროს, აუცილებელია ხაზი გაესვას ზუგდიდი-ცაიშის საბადოს თერმული წყლის, როგორც ბუნებრივი სამკურნალო რესურსის, დიდ როლს რეგიონის ეკონომიკის და მდგრად განვითარებაში. ცაიშის ადგილმდებარეობიდან და რეგიონში არსებული ტურისტული ობიექტების სიმრავლიდან გამომდინარე, სამკურნალო ტურიზმის დროული განვითარება ხელს შეუწყობს ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებას და მიმდებარე სოფლების მეურნეობის განვითარებას.

კურორტ ცაიშის ტერიტორიის ფუნქციურ გადანაწილებაზე, უპირველესად, უნდა დადგინდეს მინერალური, ბუნებრივი სამკურნალო რესურსების დაცვის მიზნით სანიტარიული დაცვის ზონები, რომელიც განისაზღვრება „კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

2. გადამდები და არაგადამდები დაავადებების და მათი რისკ-ფაქტორების არსებული ტენდენციების შეფასებისა და მათი შემცირების ღონისძიებების შესახებ.

სკვ სკოპინგის ფარგლებში შესწავლილი უნდა იქნეს გადამდები და არაგადამდები დაავადებების არსებული ტენდენციები ქ. ზუგდიდისათვის, ხოლო დაავადებების ტვირთის შემცირების ღონისძიებები გათვალისწინებული იქნეს ყველა შესაბამის მიმართულებაში.

3. მოსახლეობის ხარისხიანი და უწყვეტი სასმელი წყალმომარაგებით და ადექვატური სანიტარიული პირობების, წყალარინებისა და კანალიზაციის სისტემებით უზრუნველყოფის შესახებ.

ნარმოდგენილი კონცეფცია და გენერალური გეგმა არ იძლევა დეტალურ ინფორმაციას, თუ როგორია ქ. ზუგდიდის მოსახლეობის ხელმისაწვდომობა წყალმომარაგებასა და სანიტარიულ პირობებზე, სკოპინგის ანგარიშის თავი 5.7 საინჟინრო ინფრასტრუქტურა. 5.7.1 წყალმომარაგება (გვერდი 57) იწყება პირდაპირ ახალ წყალმომარაგების სისტემების მშენებლობის აღნერით, რაც დამატებით მოითხოვს დაზუსტებას, როგორ უზრუნველყოფს ქ. ზუგდიდი მოსახლეობის ხელმისაწვდომობას სასმელ წყალზე, მათ შორის ლტოლვილთა კომპაქტურად ჩასახლების ადგილებში. აღსანიშნავია, რომ მოსახლეობის გარკვეული ნაწილი სასმელად იყენებს გრუნტის წყლებზე მოწყობილ ჭებს, რომელიც ხარისხით არ შეესაბამება დადგენილ მოთხოვნებს, რა იგეგმება გენერალური გეგმის მიხედვით ამ უბნებისათვის - აღნერილი არ არის. გენგეგმის პროექტს უნდა დაემატოს მოსახლეობის წყალმომარაგების საკითხის შესწავლა (წყალმომარაგების ტიპები, სასმელი წყლის ხარისხი, უწყვეტობა, ხელმისაწვდომობა, სასმელი წყლის დაბინძურება, მონიტორინგი და სხვა), მისი გაფართოების შესაძლებლობა განაშენიანება/განვითარების ახალ ტერიტორიებზე შესაძლო ალტერნატივების ნარმოდგენით. აუცილებელია შეირჩეს ყველაზე რეგულაციური ღონისძიებები წყალმომარაგებისა და სანიტარიის გასაუმჯობესებლად გრძელვადიან პერსპერტივაში და ასევე მოხდეს კურორტ ცაიშის მინათსარგებლობის გეგმაში, შესაბამისი ტერიტორიული ფუნქციების გადანაწილებისას, მათი გათვალისწინება. სასურველი იქნებოდა იგივე საკითხები გრძელვადიან პერსპექტივაში განხილულ იქნეს ანაკლიის ღრმანწყლოვანი ნავსადგურის განვითარებისათვის. აქვე აღნიშნავთ, რომ გენგეგმაში ანაკლიის ღრმანწყლოვანი ნავსადგურის შემდგომი განვითარების პერსპექტივების არსებობისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს “საქართველოს კონსტიტუციის” პირველი თავის მე -7 მუხლის მე -5 პუნქტის მოთხოვნები.

4. გენერალური გეგმით გათვალისწინებული სამუშაოების განხორციელებისას ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შესახებ.

ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება ქალაქში, განსაკუთრებით წვრილდისპერსიული შეწონილი ნაწილაკებით, ნარმოდგენს სერიოზულ პრობლემას საზოგადოებრივი ჯანდაცვისათვის და განაპირობებს დაბინძურებულ დასახლებულ პუნქტებში მცხოვრები მოსახლეობის სიცოცხლის ხანგრძლივობის შემცირებას, გულ-სისხლძარღვთა და რესპირატორული დაავადებებით, სიმსივნეებით გამოწვეული ადრეული სიკვდილობის გამო. კონცეფციის თანახმად შემოთავაზებულია თბილისი- სენაკი- ლესელიძის საერთაშორისო მნიშვნელობის გზის ქ.ზუგდიდის ცენტრალური ნაწილის სატრანსპორტო ნაკადებით განტვირთვა (იგულისხმება ქალაქის ცენტრში გამავალი აღმაშენებლის ქუჩა) საპროექტო შემოვლითი გზის ორი ვარიანტის განხილვით, რომელიც არ არის დეტალურად შეფასებული როგორც ჰაერის დაბინძურების ასევე ხმაურის განვითარების თვალსაზრისით. მიზანშეწონილია შესწავლილი იქნეს ქ. ზუგდიდის ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების არსებული საბაზისო დონის გაუარესების შესაძლებლობის საკითხები სხვადასხვა ტიპის დამაბინძურებლების (ძვარი ნაწილაკები - PM10, PM2.5, აზოტის ჟანგეულები, მინისპირა ოზონი, გოგირდის დიოქსიდი) მიხედვით, განისაზღვროს გაუმჯობესების ღონისძიებები, გეგმის ამოქმედების მონიტორინგის ინდიკატორები.

5. ქიმიური და რადიაციული უსაფრთხოების გაუმჯობესების შესახებ. გენგეგმაში ნარმოდგენილი არ არის ინფორმაცია არსებული მდგომარეობის შესახებ და საჭიროების შემთხვევაში ქიმიური და რადიაციული უსაფრთხოების გაუმჯობესების შესაძლებლობის საკითხები. ქ. ზუგდიდის ცენტრალური ნაწილის განაშენიანების ტერიტორიაზე რადიაციული უსაფრთხოების (ფონის და/ ან გაზომვების შედეგების) მიმართულებით ინფორმაცია არ არის მონოლებული, რაც არ იძლევა მოსახლეობაზე რადიაციული გემოქმედების რისკების შეფასების საფუძველს, ან ინფორმაციას იმის შესახებ, არსებული მდგომარეობის შეცვლის შემდეგ გაიზრდება თუ არა რადიაციული ფონი ახალი ობიექტების დამატებით და შესაბამისად, რადიაციული გემოქმედების რისკები მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე. მიზანშეწონილია ჩატარდეს გარემოს რადიაციული მარკვირების შეფარდებითი

შეფასება მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე და გაანალიზდეს შედეგები, რისი გათვალისწინებითაც დაიგეგმება შემდგომი საჭირო ღონისძიებები.

6. ელექტრომაგნიტური ველის გამოსხივების შესახებ.
გენგემის პროექტი არ არის ნახსენები მაღალი ძაბვის ელექტრო გადაცემა ხაზებით განპირობებული ელექტრომაგნიტური გამოსხივება, რომელიც უნდა შეფასდეს სამომავლოდ და არსებობის შემთხვევაში დაიგეგმოს სათანადო ღონისძიებები ადამიანთა ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შესამცირებლად.

7. ნიადაგის მდგომარეობასთან დაკავშირებით.
წარმოდგენილ დოკუმენტში არ არის მონაცემები ნიადაგში მავნე ნივთიერებების შემცველობის შესახებ. ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ინფორმაციით, დაბინძურებული ნიადაგი, შესაძლოა, იყოს მრავალი დაავადების გამომწვევი ფაქტორი, მიზანშეწონილია, ნიადაგის დაბინძურების მონიტორინგის წარმოება დამაბინძურებლის გამოვლენის მიზნით და მომავალში მათი გაუვნებელყოფის ღონისძიებების გატარება.

8. ნარჩენების მართვის შესახებ.
მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია, რომ აღნიშნულ გეგმაში გათვალისწინებულ იქნეს “ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიისა და 2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცების შესახებ” საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 1 აპრილი № 160 დადგენილების მოთხოვნები. მნიშვნელოვანია, გათვალისწინებულ იქნეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული აქტივობები და შექმუშავდეს შესრულების ინდიკატორები.

სკოპინგის დოკუმენტებში აღნიშნულია, რომ ზუგდიდს არ გააჩნია ოფიციალური ნაგავსაყრელი ინერტული ნარჩენებისათვის, ქალაქის მიმდებარე ტერიტორიები და ახლომდებარე სოფლების დაუსახლებელი ადგილები გამოყენებულია სპონტანურ ნაგავსაყრებულად, თუმცა დაგეგმარების დოკუმენტებში არ არის მკვეთრად განწერილი როგორ უნდა იქნას აღმოფხვრილი აღნიშნული პრობლემა და იგეგმება თუ არა ახალი ნაგავსაყრელი(ებ)ის მოწყობის საკითხი, ან კონკრეტული ინფორმაცია (სად და როგორ განთავსდება, რა ტიპის ნაგავსაყრელი მოეწყობა, რა რაოდენობის ნარჩენის განთავსება იქნება შესაძლებელი და სხვ.). წარმოდგენილი არ არის სქემა, ქალაქის ურბანული განვითარების შემთხვევაში, რა ოდენობით ნარჩენების წარმოქმნა არის მოსალოდნელი და როგორ უნდა მოხდეს მათი მართვა სეპარირებული შეგროვებიდან დაწყებული მათი საბოლოო განთავსების ჩათვლით.

სახიფათო ნარჩენების (ქიმიური და ბიოლოგიური/სამედიცინოს ჩათვლით) მართვის შესახებ აღნიშნულ დოკუმენტში არ არის მონოდებული ინფორმაცია, შესაბამისად, აუცილებელია ამ ტიპის ნაგავსაყრელის მოწოდება და მასზე სახიფათო ნაგავსაყრელისთვის გათვალისწინებული შემლუდვითი რეჟიმების გავრცელება. მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია დამატებითი კონსულტაციები გაიმართოს ყველა დაინტერესებული უწყების ჩართულობით, რათა რაც შეიძლება ადრეულ ეტაპზე იქნეს მიღებული გადაწყვეტილება მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ახალი პოლიგონ(ებ)ის მოწყობის შესახებ, როგორც ქალაქის ასევე, რეგიონის მასშტაბით, რაც დაეხმარება შემდგომში მინის ფართობების ფუნქციური გადანაწილებას.

აღნიშნული შენიშვნების და რეკომენდაციების გათვალისწინების შემდგომ ეროვნული ცენტრი მზადაა გასცეს სკოპინგის დასკვნა და რეკომენდაციები.

პატივისცემით,

გენერალური დირექტორი

ხელმოწერილია/
შტამბდასმულია
ელემენტრონულად

ამირან გამყრელიძე